

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-613/20 - 1

Kohtuasi C-613/20

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

18. november 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landesgericht Salzburg (liidumaa kohus Salzburgis, Austria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

10. november 2020

Hageja ja apellant:

CS

Kostja ja vastustaja apellatsioonimenetluses:

Eurowings GmbH

KOHTUMÄÄRUS

Landesgericht Salzburg (liidumaa kohus Salzburgis, Austria) tegi apellatsioonikohtuna [...] kohtuasjas, mille pooled on hageja CS, [...] [...] versus kostja Eurowings GmbH, [...] Düsseldorf, [...], seoses 250,00 euro suuruse nõudega, millele lisanduvad viivitusintress ja kulud, menetledes hageja apellatsioonkaebust Bezirksgericht Salzburgi (Salzburgi esimese astme kohus) 3. juuli 2020. aasta otsuse [...] peale, järgmise kohtumääruse:

I. Euroopa Liidu Kohtule esitatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) [artikli] 267 alusel järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas lennuettevõtja enda töötajate streik, millele kutsus üles ametiühing palka ja/või sotsiaalhüvitisi puudutavate nõuete maksmapanekuks, võib olla „erakorraline asjaolu“ määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 5 lõike 3 tähenduses?

2. Kas see on nii vähemalt siis,

a) kui streigiüleskutsega kontserni emattevõtja (Lufthansa AG) vastu ühinevad solidaarselt tütarettvõtja töötajad, et toetada ametiühingu kaudu esitatud kontserni emattevõtja salongipersonali nõudeid, ja

b) eelkõige juhul, kui tütarettvõtja töötajate streik pärast emattevõtjaga kokkuleppe saavutamist „iseseisvub“, kuna ametiühing jätkab streiki konkreetsete põhjusteta ja seda koguni laiendab ning tütarettvõtja salongipersonal streigikutset järgib?

3. Kas erakorralise asjaolu tõendamiseks piisab tegutseva lennuettevõtja väitest, et [lk 2] hoolimata sellest, et kontserni emattevõtja nõuded rahuldas, jätkas ametiühing streiki ilma põhjusteta ja selle kestvust lõpuks koguni laiendas, ja kellel on tõendamiskoormis juhul, kui olukorra täpsemad asjaolud jäid ebaselgeks?

4. Kas kostja tütarettvõtja juures 18. oktoobril 2019 ajavahemikuks 20. oktoobril 2019 kell 5.00 kuni kell 11.00 välja kuulutatud streik, mida 20. oktoobril 2019 kell 5.30 spontaanselt kuni sama päeva südaööni pikendati, on asjaolu, mis tegelikult väljub lennuettevõtja kontrolli alt?

5. Kas sellised meetmed nagu muudetud lennuplaani koostamine ja puuduva salongipersonali tõttu toimumata jäänud lendude asendamine allhankijate lendudega, arvestades eelkõige sihtkohti, kuhu ligipääs maismaad pidi on raskendatud, ja tehes vahet Saksamaa-siseste ja Euroopa-siseste lendude vahel, on kujunenud olukorras kohased meetmed, kui võtta lisaks arvesse, et sellel päeval toimuma pidanud 712 lennust oldi sunnitud tühistama kõigest 158 lendu?

6. Millised nõuded tuleb esitada tegutseva lennuettevõtja tõendamiskoormisele seoses tõendamisega, et võeti kõik tehniliselt ja majanduslikult vastuvõetavad ja sobivad meetmed?

II. Hageja apellatsioonkaebuse menetlemine peatatakse, kuni Euroopa Kohus on teinud eelotsuse.

PÕHJENDUSED

1. Asjaolud

Hageja broneeris kostjalt 20. oktoobriks 2019 lennu (lennu number EW 8143) Salzburgist Berliini (Tegel). Lend pidi Salzburgist väljuma kell 21.05. Berliini pidi lend saabuma kell 22.15. Vahemaa nimetatud sihtkohtade vahel on lühem kui 1500 km. Hageja ei saanud lennule minna, sest kostja salongipersonali streigi tõttu (milles vaidlust ei ole) tuli lend tühistada.

Streigi korraldas ametiühing „UFO“ (Unabhängige Flugbegleiterorganisation e. V.; sõltumatu lennusaatjate organisatsioon). Streigi korraldamiseks andsid ajendi kollektiivlepingut puudutavad läbirääkimised kostja kontserni [lk 3] emattevõtjaga (Lufthansa AG). Läbirääkimiste kiirendamiseks ja kontserni

emaettevõtjale surve suurendamiseks laiendati streiki 18. oktoobril 2019 tütarettevõtjate (Sunexpress Deutschland, Lufthansa CityLine, Germanwings ja Eurowings) töötajatele. 20. oktoobriks 2019 oli kostjal kavandatud 712 lendu, mida streigi toimumine mõjutas. Algselt ennelõunaga (kell 5.00 kuni kell 11.00) piirduma pidanud streiki pikendati samal päeval lühikese etteteatamisajaga kuni südaööni. Streigi pikendamise tõttu ei olnud võimalik kinni pidada selleks päevaks koostatud lennuplaanist. Lennuplaani muutmise tõttu pidi kostja tühistama 158 lendu, sealhulgas hageja lennu.

2. Poolte nõuded ja väited

Hageja esitab määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 7 lõike 1 punkti b alusel hüvitise nõude summas 250,00 eurot, kuna lennu tühistamise põhjustas kostja vastutusalasse jääv salongipersonali streik. Hageja väitel ei olnud streik erakorraline asjaolu määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 5 lõike 3 tähenduses, kuna streigi eest vastutab kostja. Streigi üheks põhjuseks olid ka kostja enda võetud ümberkorraldusmeetmed, kusjuures asjaomaste läbirääkimiste ja kokkulepete abil oleks saanud streiki varakult ära hoida. Kollektiivlepinguga seotud vaidlused on omased lennurettevõtja tavapärasele tegevusele. Hiljem saavutatud kokkulepe näitab, et kostjal oleks olnud võimalik vaidlus lahendada, ja seega on streigi põhjuseks ettevõtjasisesed otsustused. Streik oli omane kostja tavapärasele tegevusele ja ei väljunud kostja kontrolli alt.

Kostja vaidles nõudele vastu ja märkis, et lennu tühistamise põhjustasid erakorralised asjaolud. Streik kuulutati 14. oktoobril 2019 välja üksnes Lufthansa AG vastu, kuid 18. oktoobril 2019 laiendati seda tütarettevõtjatele, sealhulgas ka kostjale. Esialgu teatati, et streik toimub ajavahemikul kell 5.00 kuni kell 11.00, ning alles 20. oktoobril 2019 pikendas ametiühing streiki spontaanselt ja ilma eelhoiatusega kuni südaööni. Sellest anti kostjale teada samal päeval kell 5.30, mistõttu muutus ajavahemikuks, mil streik algselt toimuma pidi, koostatud uus lennuplaan kehtetuks. Allhankijate lende kasutades ei saanud kostja vaidlusaluseks kuupäevaks kavandatud 712 lennust teostada üksnes 158 lendu ning kostja võttis kõik tema käsutuses olevad meetmed, kusjuures lennuplaani muutmisel lähtuti sellest, et see kõigi reisijate olukorda võimalikult vähe halvendaks. Lufthansa AG [lk 4] tegi 18. oktoobril 2019 järeleandmise ja nõustus töötma töötasu 2%. Lufthansa AG juures loobuti hoiatusstreikidest, kuid kostja juures streiki jätkati, kuigi alus selleks puudus. Seega ei olnud streik omane lennurettevõtja tavapärasele tegevusele ja väljus kostja kontrolli alt, kuna streigi laiendamine ja streigi kestuse pikendamine olid kostja jaoks erakorraliseks asjaoluks, mida ei saanud vältida.

3. Senine menetluse käik

Esimese astme kohus jättis hagi rahuldamata. Eespool kirjeldatud asjaolude põhjal asus kohus seisukohale, et lennu tühistamise põhjustanud streik on erakorraline asjaolu määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 5 lõike 3 tähenduses, mis väljus kostja kontrolli alt. Hoolimata kontserni emaettevõtja Lufthansa AG järeleandmisest

streik mitte üksnes ei toimunud, vaid seda ka laiendati. Kostja kui Lufthansa AG tütarettevõtja ei saa ka teha siduvat kokkulepet emettevõtja eest. Kuigi streiki lühikese etteteatamisajaga pikendati, suutis kostja koostada uue lennuplaani hädaolukorra jaoks. Streigi pikendamine lühikese etteteatamisega pärast streigi algust väljus kostja kontrolli alt. Streik puudutas selle päeval 712 lendu, kusjuures kostja tühistas vaid 158 lendu, piirdudes seega vältimatuga.

Hageja esitas esimese astme kohtu otsuse peale apellatsioonkaebuse, milles ta väidab, et esimese astme kohtu õiguslik hinnang oli väär. Apellatsioonkaebusega palub hageja hagi tervikuna rahuldada.

[...]

Landesgericht Salzburg (liidumaa kohus Salzburgis, Austria) kui apellatsioonikohus peab nüüd tegema apellatsioonkaebuse asjas otsuse[.] [...]

Apellatsioonikohtuks olevas Landesgericht Salzburgis (liidumaa kohus Salzburgis, Austria) on lisaks pooleli veel neli menetlust, mille ese on samasuguses olukorras olevate hagejate hüvitisenõue. Nendes asjades siiski hagi esimese astme kohtus rahuldati. Eurowings GmbH, kes on kostjaks ka viidatud menetlustes, esitas igas nimetatud asjas apellatsioonkaebuse, millega palub otsust muuta ja hagi rahuldamata jätta ning teise võimalusena esitada Euroopa Kohtule kaks eelotsuse küsimust streigi kui erakorralise asjaolu kohta. [lk 5]

Õiguslik hinnang

4. Õiguslikud alused

Määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 5 lõige 3 vabastab tegutseva lennuettevõtja artikli 7 kohasest hüvitise maksmise kohustusest, kui lennuettevõtja suudab tõendada, et tühistamise põhjustasid erakorralised asjaolud, mida ei oleks suudetud vältida isegi siis, kui oleks võetud kõik vajalikud meetmed.

Määruse (EÜ) nr 261/2004 põhjendus 14 näeb ette, et tegutsevate lennuettevõtjate kohustusi tuleks piirata või nad nende täitmisest vabastada, kui juhtumi põhjuseks on erakorralised asjaolud, mida ei oleks saanud vältida isegi siis, kui oleks võetud kõik sobivad meetmed. Sellised asjaolud võivad muu hulgas esineda streikide korral, mis mõjutavad tegutseva lennuettevõtja toimimist.

5. Eelotsuse küsimused

Euroopa Kohus märkis [17. aprilli 2018. aasta] otsuses Krüsemann jt [(C-195/17, C-197/17 kuni C-203/17, C-226/17, C-228/17, C-254/17, C-274/17, C-275/17, C-278/17 kuni C-286/17 ja C-290/17 kuni C-292/17, EU:C:2018:258)], et „erakorralisteks asjaoludeks“ määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 3 tähenduses saab kvalifitseerida vaid neid sündmusi, mis oma olemuselt või päritolult ei ole omased asjaomase lennuettevõtja tavapärasele tegevusele ja väljuvad tema

tegeliku kontrolli alt. Põhjenduses 14 viidatud asjaolud ei ole tingimata ja automaatselt hüvitise maksmise kohustusest vabastamise aluseks. Igal üksikjuhtumil tuleb eraldi hinnata, kas tingimused on täidetud kumulatiivselt, nimelt veenduda, et sündmused ei ole oma olemuselt või päritolult omased asjaomase lennuettevõtja tavapärasele tegevusele ja väljuvad tema tegeliku kontrolli alt. Võttes arvesse määruse eesmärki tagada reisijate kaitstuse kõrge tase, tuleb mõistet „erakorralised asjaolud“ tõlgendada kitsalt. Streigi hindamisel tuleb jätta arvesse võtmata, kas streik on liikmesriigi kohaldamisele kuuluva õiguse alusel õiguspärane või mitte, et vältida olukorda, kus hinnangu andmisel lähtutakse asjaomase liikmesriigi töö- ja sotsiaalõigusnormidest. Ettevõtjate restruktureerimine ja reorganiseerimine on osa nende loomulikust juhtimisest. Etteteatamata streigis, mis sai alguse tegutseva lennuettevõtja üllatuslikust avaldusest ettevõtja restruktureerimise kohta, realiseerub viidatud kohtuotsuse kohaselt risk, mis on omane selle lennuettevõtja tavapärasele tegevusele. [lk 6]

Euroopa Kohus vastas eelotsuse küsimusele, et määruse nr 261/2004 artikli 5 lõiget 3 tuleb koostoimes määruse põhjendusega 14 tõlgendada nii, et lennupersonali olulise osa spontaanne töölt puudumine (etteteatamata streik) – millega oli tegemist põhikohtuasjades –, mis sai alguse tegutseva lennuettevõtja üllatuslikust avaldusest ettevõtja restruktureerimise kohta ja milleks ei esitanud üleskutset mitte ettevõtja töötajate esindajad, vaid spontaanselt töötajad ise, kes kasutasid haiguspuhkust, ei kuulu mõiste „erakorralised asjaolud“ alla selle sätte tähenduses.

Euroopa Kohus ei pidanud siiski käsitlema olukorda, mida iseloomustavad suurel määral kontserniüleised asjaolud. Seega tekib küsimus, kas ja kui kaua on tegutseva lennuettevõtja tavapärasele tegevusele omane, et tütarettevõtja töötajad ühinevad solidaarselt ametiühingu kutsega alustada streiki kontserni emaettevõtja vastu, et toetada emaettevõtja salongipersonali palganõudeid, mille on esitanud ametiühing. Kõnealune küsimus kerkib eelkõige siis, kui tütarettevõtja streik pärast seda, kui ametiühing on saavutanud kontserni emaettevõtjaga kokkuleppe, „iseseisvub“, kuna ametiühing UFO jätkab streiki ilma konkreetsete põhjusteta ja seda koguni pikendab, kusjuures salongipersonal järgib üleskutset.

Euroopa Kohtu [4. mai 2017. aasta] otsusest Marcela Pešková ja Jiří Peška [(C-315/15, EU:C:2017:342, punktid 27 ja 28)] tuleneb, et „erakorralisteks asjaoludeks“ saab kvalifitseerida vaid neid sündmusi, mis oma olemuselt või päritolult ei ole omased asjaomase lennuettevõtja tavapärasele tegevusele ja väljuvad tema tegeliku kontrolli alt, kusjuures nimetatud tingimused peavad olema täidetud kumulatiivselt. Eelotsuse küsimustele antud vastustest nende koosmõjus järeldab apellatsioonikohus, et tegelik kontrollitavus on oluline nii osas, mis puudutab sobivate meetmete võtmise abil saavutatavat tagajärgede välditavust, kui ka piiritlemisel, kas teatud sündmused on veel omased asjaomase lennuettevõtja tavapärasele tegevusele.

Tõendamiskoormise küsimus näib Euroopa Kohtu [4. mai 2017. aasta] otsuses Marcela Pešková ja Jiří Peška [(C-315/15, EU:C:2017:342, punktid 27 ja 28)]

olevat selgitatud nii, et tegutsev lennuettevõtja peab lisaks erakorraliste asjaolude tõendamisele tõendama, et erakorralisi asjaolusid ei oleks mingil moel saanud vältida olukorrale vastavate meetmete võtmisega. Need meetmed peavad olema sellised, mis erakorraliste asjaolude ilmnemise hetkel vastasid muu hulgas asjaomasele lennuettevõtjale tehniliselt ja majanduslikult vastuvõetavatele tingimustele. Lisaks sellele ei ole aga seni selgitatud küsimust, kas kirjeldatud [lk 7] väidete esitamise kohustuse ja tõendamiskoormise tähenduses on piisav kostja väide, et ametiühing jätkas ja viimaks koguni pikendas streiki, kuigi kontserni ematettevõtja Lufthansa AG oli nõuded rahuldanud. Sellega seoses väärrib märkimist hageja etteheide, et kostja ei esitanud selgitusi streigi sisu ja kostja töötajate nõuete kohta.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et kostja väidete esitamise kohustusele ja tõendamiskoormisele ei või käesolevas seoses esitada ülemäära kõrgeid nõudeid. Tõendamiskoormis ei saa minna ka nii kaugele, et välistada tuleks kõik vähegi võimalikud ja lennuettevõtjale abstraktselt omistatavad alused streigi jätkamiseks ametiühingu ja streigile kutsutud töötajate poolt. Kui streigi ajendiks on ummikseis kollektiivlepinguga seotud läbirääkimistes ja kui seejärel ikkagi saavutatakse kokkulepe, on streigi jätkamine ja pikendamine alusetu, kui menetluses ei selgu, et selle põhjustasid kostjale omistatavad asjaolud.

Osas, mis puudutab järeltust, et streiki alustati kontserni ematettevõtja vastu ja kostja on tema tütarettevõtja, võib asuda seisukohale, et olukorras, kus ühel päeval võib jääda toimumata 712 lendu, ei saa paratamatult teenindada kõiki liine ja seada tuleb prioriteetid. Sellise ümberkorralduse puhul on prioriteetide seadmine, nagu seda tegi kostja, lähtudes kõikide reisijate olukorra võimalikult vähesel määral halvendamisest, põhimõtteliselt lubatav. Hageja ei suutnud sellele teguviisile põhjendatult vastu vaielda, kusjuures lennuplaani muutmise tõttu tuli lõpuks tühistada vaid 158 lendu.

[...]